

The Platform Filminin Sınıf Bilinci Bağlamında Göstergebilimsel Yöntemle Analizi

Semiotic Analysis of the Platform Film in the Context of Class Consciousness

Abduselami SARIGÜL

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi,
Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü,
Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Ağrı, Türkiye

Öz

Bu çalışmada Netflix filmlerinden biri olan ve "IMDb Rating" oranı 7.0 olan The Platform filminin göstergebilimsel analizi yapılmıştır. Analiz yapılırken Marx'ın sınıf bilinci yaklaşımı kullanılmıştır. Bu analizler neticesinde The Platform filminin konusunun Marx'ın sınıf bilinci kuramına uygun olduğu, filmde sınıfsal yapıların ele alındığı, bu yapıların haksızlıklara yol açtığı, üst sınıfta yer alanların alt sınıftakilerin hakkını yiyerek daha rahat yaşarken alt sınıfta olanların gıda gibi temel ihtiyaçları karşılanmadığı için açlıktan öldükleri üzerinde durulmuştur. Adaletsiz sistemin değişebilmesi ve eşit bölüşüm için önce alt sınıfta olanların ve Marx'ın deyimiyle "kendinde bilinci" olanların bir araya gelerek ortak bir sinerji oluşturması gerekmektedir. Çünkü bu eşitsizlikten etkilenen alt sınıftır. Aynı zamanda üst sınıfta yer alan burjuvalar ellerindeki imkânlardan vazgeçmek istemeyeceklerdir. O halde herkese yetecek kadar kaynağın eşit dağıtımı için yapılması gereken Marksist kurama göre devrimdir. Kurama göre devrim bozularak sınıflara ayrılan toplumun düzelmesi için ortaya gücü koyarak kaynak bölüşümünün adil bir şekilde yapılmasını sağlayacak geçici bir çözüm mekanizmasıdır. The Platform filminde kahramanlarda güç kullanarak çukurda yapılan adaletsiz dağıtımın önüne geçmek ve eşit bir bölüşüm yapmak için savaşıyorlardı. Bu çalışmada Barthes'in gösterge ve kodlanma modeli çerçevesinde analizler yapılmıştır. Filmde yer alan adaletsiz bölüşüm, sınıf çatışması, sınıf bilinci ve devrim göstergebilimsel yöntem kullanılarak incelenmiştir. Bununla birlikte filmdeki sınıf çatışmasının beyaz perdeye hangi biçimde, ne şekilde yansıtıldığı göstergesel ve dizgesel kodlar kullanılarak bulguları elde edilmiştir. Sonuç olarak elde edilen göstergesel bulgular etrafından, toplumda sınıfsal yapıda yer alan adaletsiz bölüşüm ağır bir biçimde eleştirilmiş haksızlık karşısında çatışmadan korkmamak gerektiği alt dizgelerde güçlü mesajlar olarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: The Platform Filmi, Sınıf Bilinci, Göstergebilim.

ABSTRACT

In this study, a semiotic analysis of The Platform, one of the Netflix films with an "IMDb Rating" of 7.0, was made. Marx's class consciousness approach was used during the analysis. As a result of these analyses, it was emphasized that the subject of The Platform film is in accordance with Marx's class consciousness theory, that class structures are discussed in the film, that this structuring leads to injustice, that those in the upper class live more comfortably by eating the rights of those in the lower class, while those in the lower class starve to death because their basic needs such as food are not met. In order for the unjust system to change and for equal distribution, those in the lower class and those with "self-consciousness," as Marx put it, must come together and create a common synergy because it is the lower class that is affected by this inequality. At the same time, the bourgeois in the upper class will not want to give up their opportunities. Therefore, what needs to be done for the equal distribution of enough resources for everyone is revolution according to Marxist theory. According to the theory, revolution is a temporary solution mechanism that will ensure a fair distribution of resources by putting power in the middle in order to correct the society that is broken and divided into classes. In the film The Platform, the heroes fight to prevent the unfair distribution in the pit and to make an equal distribution by using power. In this study, analyses were made within the framework of Barthes' sign and coding model. Unjust distribution, class conflict, class consciousness, and revolution in the film were analyzed using semiotic method. In addition, the way in which the class conflict in the film is reflected on the white screen has been obtained by using semiotic and indexical codes. As a result, around the

Geliş Tarihi/Received: 07.03.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 11.05.2023

Yayın Tarihi/Publication Date: 21.06.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Abduselami SARIGÜL
E-mail: selamisarigul@hotmail.com

Atif: Sarigül, A. (2023). The platform filminin sınıf bilinci bağlamında göstergebilimsel yöntemle analizi. *Journal of Literature and Humanities*, 70, 36-48.

Cite this article as: Sarigül, A. (2023). Semiotic analysis of the platform film in the context of class consciousness. *Journal of Literature and Humanities*, 70, 36-48.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

semiotic findings obtained, the unjust distribution in the class structure in the society was heavily criticized, and strong messages were given in the sub-strings that one should not be afraid of conflict in the face of injustice.

Keywords: Class consciousness, semiotics, the platform film

Giriş

Marx'ın sınıf çatışması bağlamında değerlendirilmeye uygun olan The Platform filmi aşağı katlardan yukarı katlara çıkıldıkça yiyeceklerin daha zenginleşmesi ve çeşitlenmesi üzerinden insanlar arasındaki sınıf çatışmasını anlatmaktadır. Filmde yer alan Platform bir grup insan tarafından yönetilmektedir. Yapının yöneticileri insanların Platforma girmeden önce hangi yemekleri sevdiğini sormakta ona göre Platformda yaşayan tüm insanların sevdiği ve onlara yetecek kadar yemeği onlara en güzel bir biçimde sunmaktadır. Platformda yaşayan insanların ikamet ettikleri katlar belirli bir süre sonra değişmektedir. Yukarıdaki insanlar aşağıya, aşağıdaki insanlar yukarıya çıkabilmektedir. Bu durum Marksist teoriye göre sınıflar arası geçiş temsil ettiği söylenebilir (Miliband, 2013, ss. 366-370). İnsanların gönüllü olarak girdiği ve içine dikey dönüştürme merkezi denen bu Platformda herkese yetecek kadar yiyecek günlük olarak sunulmaktadır. Buna rağmen orada kalan insanların aç gözlülük, bencillik ve merhametsizlik gibi duygularının devreye girmesiyle birlikte üst katta kalan insanlar kendilerine sunulan sofradan en fazla payı saygısızca almaktadırlar. Bunu yaparken gerekçe olarak da yaşamlarını devam ettirmek zorunda olmalarını ve adeta üst sınıfta olmanın bir kuralı olarak bu şekilde davranmaktadırlar. Fakat filmde izleyiciye gösterilene bakıldığı zaman bu gerekçenin gerçek olmadığı özünde herkese yetecek kadar ve sevdiği yiyecekler sunulmaktadır. Üst kata çıkan insanlar yemek masası kendi katlarına gelip de yedikten sonra üst katın bir gereği olarak israf etmekte yedikten sonra da yemek masasını dağıtmaktadır. Alt katta olanlar ise sanki bu muameleyi hak ediyor gibi bu duruma ses çıkarmamakta ve böylece sistem dönüşel bir şekilde devam etmektedir. Sistemin böyle devam etmesini sağlayan Marksist teoriye göre ideoloji yani yanlış bilinç kavramı ile açıklanmaktadır (Cuff ve ark., 2015, ss. 31-34). Üst katta kalanlar alt kata doğru inen yiyeceklerden tika basa yemekte altta kalanlara da hakaret edip onlara sözlü ve fiziki saygısızlık yapmaktadırlar. Üst katta olanlar kendilerinin de belirli bir süre sonra alt katta olacaklarını bildikleri halde bu durum bir zorunluluk gibi tüm platformda kalanlar tarafından kural gibi işletilmektedir. Oraya giren filmin başrollerinden olan Goreng önce durumu değiştirmeye çalışır sonra kabullenir gibi olur ama karşısına iyi ve farkındalığı yüksek insanlar çıkar ve birlikte Platformun zamanla oluşmuş kurallarını insanların lehine değiştirmek için uğraşırlar. Bu anlamda Platforma eşitlik, dayanışma, merhamet gibi insani kuralları koymaya çalışırlar fakat işleri zordur. Çünkü bazılarını ikna etmek imkânsızdır. Bu durumda sistemle yoğrulmuş sistemin kötü birer parçası olmuş insanların yok edilmesi de gerekmektedir. Bu da Marksizmin devrim mantığıyla açıklanabilecek bir dizgisel anlam taşımaktadır. Marksist sınıf kuramına göre işlenen film sınıf çatışmasını göstergeler üzerinden ele almaktadır. Bu çalışmada makalenin amacı doğrultusunda sinema, göstergebilim, sınıf çatışması gibi kavramlar açıklanacak daha sonra Netflix'te yayınlanan "IMDb Rating" oranı 7.0 (IMDb, 2022) olan The Platform filmi Marksist sınıf bilinci ve çatışmacı yaklaşımla ele alınıp Barthes'in dizgisel kodlara dayalı olan göstergebilimsel yöntemiyle analiz edilecektir. Film üzerine literatür çalışması yapıldığında filmin dünya çapında ses getirdiği, toplumsal öğeleri içerdiği için de çeşitli alanlarda araştırmacıların dikkatini çektiği ve çok sayıda çalışmaya konu olduğu söylenebilir. Mehdi ve ark. (2022) yaptığı çalışmada Platform filmi kapitalizm üzerinden göstergebilimsel yöntemle incelenmiştir. Film analizlerinde yamyamlık ve hümanizm kavramları kapitalizm bağlamında irdelenmiştir. Yapılan inceleme değerlendirme sonucunda Mehdi ve ark. (2022)'nin yaptığı çalışmada odaklanılan göstergelerle bu çalışmada odaklanılan göstergelerin ve literatürün birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Basmacı'nın (2022) yaptığı çalışmada konu tüketim kültürü, bireycilik ve meta gibi kavramlar üzerinden film değerlendirmiştir. Çavuş ve Bozal'ın (2021) yaptıkları çalışmada film kapitalizm, yabancılaşma ve ihtiyaçlar hiyerarşisi odağında doküman incelemesi yöntemiyle yapılmıştır. Köse ve Bingöl (2021) yaptıkları çalışmada filmi eşitsiz neoliberal bölüşüm ve panoptik denetim unsurları üzerinden değerlendirmişlerdir. Akmeşe'nin (2021) yaptığı çalışmada Hobbes'un kavramları üzerinden nitel olarak yapılmış bir inceleme özelliği göstermektedir. Öztürk ve Daşkesen'in (2021) yaptıkları çalışmada sınıf eşitsizliği, toplumsal tabakalaşma üzerinden film ele alınmıştır. Daha önce yapılan bu çalışmalar filmin diğer araştırmacıların da dikkatini çektiği ve incelenmesinin önemli olduğunu göstermektedir. Yapılan bu çalışmayla öteki çalışmalar arasındaki en önemli fark hem kaynakça hem de literatür olarak farklı bir biçimde ele alınmasıdır. Bu çalışmanın öteki tüm çalışmalardan sonra yapılması ve daha geniş bir literatüre sahip olması da önemli bir ayırım olarak ele alınabilir. Ayrıca bu çalışmada farklı olarak özyönetim, sınıf bilinci ve yapısalcılık gibi kavramlar ve yöntem olarak Barthes'in dizgisel kodlama tekniği kullanılmıştır. Bu çalışmanın kendinden önce yapılan tüm öteki çalışmaları da kısmen kapsayıcı bir özelliği bünyesinde barındırarak literatürü daha zenginleştirdiği ve kuşatıcı olduğu söylenebilir.

Sinema ve Göstergebilim

Sinema, görme ve işitme duyularını kullanarak insanın birçok duygusuna hitap etme gücüne sahiptir. Bu kendini çok yönlü ifade etme gücü sinemayı diğer birçok sanat dalından ayırarak kendi başına güçlü bir anlatım aracı haline getirdiği söylenebilir. Sinema gerçeğe olan yakınlığı ve etkisi bakımından toplum üzerinde etkili bir sanat dalıdır. Sınırlı bir zaman diliminde çeşitli görsel öğeler ve bunların toplumsal kodlarını kullanarak çeşitli anlamlar üretmiş ve böylece kendi dilini oluşturmuştur. Bu açıdan bakıldığında sinemanın bu dili kullanarak topluma çeşitli hikâyeler aktaran bir araç olduğu ifade edilebilir (Çiçek, 2016, s. 26). Günümüzde sinema geleneksel sanatlar dışında konumlanmış çağın en geçerli ve en işlevsel sanatlarından biri olma özelliğini taşımaktadır. Anlatılarıyla hitap ettiği kitlenin genişliğiyle ve yapılan yatırımların büyüklüğüyle birçok alana aynı anda hitap etmektedir. Sinema aynı zamanda anlatılarıyla toplumu inşa eden güçlü bir yönü de içinde taşımaktadır (Kolker, 2010, s. 346). Geniş kitlelere hitap etmesi, etkileyciliği, zihinsel şablonlar oluşturabilme, rol model belirleme gibi özelliklerinden dolayı sinema zaman zaman propaganda için dahi kullanılmıştır (Altay & Ufuk, 2018; Altun, 2010; Karaca, 2018; Sarıtaş, 2018; Tekerek, 2020). Sinema nesnelerin, olayların, insanların kodlandığı ve anlamlar taşıdığı bir hikâyeye sunar (Bağder, 1999). Bu hikâyeler çeşitli anlam dünyaları kurar. Bazen de sinema mitlerle birleşerek farklı kutsallıkları temsil eden

bir alana dönüşerek küreselleşme yoluyla tüm dünyaya yayılabilir (Arslantepe, 2008, s. 240; Buyan, 2007, s. 215). Özellikle küreselleşme sonucunda sinema evrensel bir dil halini almış ele aldığı konuları kendi yöntemiyle hem toplumu hem de birçok disiplini ilgilendirecek şekilde yansıtmıştır. Sinema ifade gücünü çeşitli biçimlerde kullanmaktadır. Sinema bunu yaparken kurguları kullanarak anlaşılmasız durumların anlaşılmasını sağlamış, aynı zamanda ideolojik bir aygıt olarak düşüncelerin yayılması için bir araç olarak kullanılmıştır (Büker, 1981; Macit, 2007; Nizam, 2017; Şahin, 2021, ss. 349-350; Sucu, 2012). Sinema insanların hayallerini beyaz perdeye yansıtarak ötekilere gösterebilecekleri bir alan halini almıştır. Sinemada simgeler ve bunların dizilimleriyle karmaşık şeyler kolay bir şekilde anlatılmış ortak düşünce alanları oluşturulmuştur. Ayrıca sinema karmaşık düşünce biçimlerine ya da ekonomik sistemlere görüntü ve ses giydirecek ifade etmiş bunların anlaşılmasını kolaylaştırıp toplumsal farkındalık kazanılmasını sağlamıştır. Peki, sinema bütün bunları nasıl yapmıştır? Sinema anlatılarında simgelere anlamlar yüklenir. Bunlar göstergelere dönüşür böylece anlam dizgeleri meydana gelerek seyirciye verilmek istenenler ifade edilmiş olur (Wollen, 2004, ss. 104-117). Bu açıdan sinemanın kullandığı dizgilerin bir dili vardır. Bu dili inceleyen bilim de göstergebilim olarak tanınmaktadır.

Sinema göstergeleri kullanarak insanlara çeşitli hikâyeler aktarmaktadır (Gunes, 2013; Sivas, 2012). Nesnelere, görüntüleri, sesler ve bunlar arasındaki bağ hikâyenin örgüsü için kullanılmakta, böylece göstergeler arasındaki ilişki sinemada anlatılmak istenen hikâyenin örgüsünü oluşturmaktadır (Aktulum, 2004; Çağlar, 2012; Girgin, 2017; Sözen, 2013). Sinema bu göstergelerden bir dil oluşturarak onu hikâyeleştirilmekte ve seyirciye aktarmaktadır. Bu şekilde sinema ve göstergebilim arasında sıkı bir ortaklık oluşmaktadır. Sinemada çeşitli kodlar ve bunların yorumları kullanılır. Bu yorumları anlayabilmek için görsel kodları çözümlenecek belirli oranda metinsel bilgiye, yaşam bilgisine ve bunları yorumlayacak kavramsal bilgiye ihtiyaç vardır (Yaylagül, 2015, s. 27). Barthes' e göre göstergebilimci; metinsel bilgiyi ve yaşam bilgisini göstergeleri, dizgeleri ve sonuçta oluşan hikâyeleri kullanarak açığa çıkarma işini yapmaktadır (Barthes, 1979, ss. 92-96). Sinema da kendini bir hikâye ve göstergeler üzerinden anlattığı için göstergebilim açısından oldukça zengin bir kaynak teşkil ettiği söylenebilir (Ayдын, 2016). Özellikle yapısalci yaklaşım sinema filmünde görülen dışında anlatılmak istenen görünmeyenlerin ortaya çıkarılması için uygun bir yöntem olarak düşünülebilir (Yaylagül, 2015, s. 40). Çünkü yapısalcilik dilin sınırlarını aşmış öteki alanların keşfedilmesine de olanak tanıyarak toplumsal ve kültürel alanlarında dil gibi inşa edilmiş birer gösterge dizgelerinden oluştuğunu göstermiştir. Ayrıca yapısalcilik bu sistemlerin kendi şartları içinde incelenip çözümlenmesi gerektiğini ifade etmiştir (Moran, 1994, s. 74). Marksist kurama göre toplumda yer alan sınıflarda yapının birer parçası olduğu ve yapı çatışma üzerine kurulduğu için bu çalışmada sınıf bilinci, öz yönetim ve yapısalcilik kavramları kullanılacaktır.

Özyönetim Yapısalcilik ve Sınıf Bilinci

Özyönetim işçilerin içinde yer aldıkları yapılarda yönetime doğrudan katılmalarını ifade etmektedir. Özyönetimle birlikte bireyler içinde buldukları yapıların yönetimine müdahale edebilir onu yönlendirme gücünü ellerinde bulundurlar. Toplumda ekonomi, din, toplumsal cinsiyet, siyaset, eğitim, askeri yapı gibi alanlarda eşitsizlikleri tanımlamak için sosyal tabakalaşma kavramı kullanılır. Tabakalaşma hiyerarşisi her tabakanın kendi içinde tuttuğu üyelerine tabakanın gerektirdiği belirli haklar verir. Bu haklarla tabakalar arasında bir ayrım meydana gelir. Bazı toplumlarda tabakalar arasında bir geçişkenlik varken bazı toplumlarda kast sisteminde olduğu gibi geçişkenlik yoktur (Giddens, 2005, s. 282). Bu tabakalar sınıfsal yapıları oluşturmuştur. Tarihsel süreçte bakıldığı zaman tüm toplumlarda sınıf olgusuna rastlanmıştır. Ancak modern sanayi toplumlarında hem sosyoloji gibi yeni kurulan bilimlerle hem de ekonomik gelirlerin çeşitlerinin artmasıyla birlikte sınıflar daha çok önem kazanmıştır. Sınıfın tanımına bakıldığında birbirinden farklı olan insanların mensubiyet duygusuyla toplumun geri kalanında farklı özellikler göstermesi sınıf olarak tanımlanmıştır (Erkal, 2012, ss. 201-202). Bu sınıfların hareket ettirici temel etkeni ekonomi ve buna bağlı olarak üretim araçlarıdır (Wallace ve Wolf, 2013, s. 124). Özellikle Sanayi Devrimi'yle birlikte toplumda kol gücü ortadan kalkmış yerini fabrikalaşmaya ve üretim bantlarına bırakmıştır. Bu durum ekonomik olarak yeni bir dönemin başlamasına neden olmuştur (Yıldırım, 2020, s. 34). Bu yeni dönemde üretim araçları ve artı değer merkeze alınarak toplumsal sınıfların oluştuğu ifade edilebilir. Marx'a göre sınıf kapitalist ekonominin temelinde yer alır. Sınıfların birbirinden keskin bir şekilde ayrılarak kutuplaşmaları çatışmayı hem ortaya çıkarır hem de güçlendirir. Bu sınıf çatışmasında bir tarafın öteki tarafı sömürmesi bu iki sınıf arasında uzlaşmaz bir yapının oluşmasına neden olmaktadır. Toplum böylelikle proletarya ve burjuvazi diye iki düşman kampa ayrılmaktadır. Ancak bütün bunlara rağmen alt sınıf veya üst sınıf birçok farklı unsurlardan oluşmakta, bu sınıfların kendi içinde çıkarları farklılaşmakta homojen bir yapı olarak görülmemektedir. Marx, bir grubun sınıf oluşturabilmesi için içinde bulunduğu sınıfın çıkarlarının farkında olup onların peşine düştüğü an sınıf olabileceklerini belirtir (Ritzer ve Stepnisky, 2013, ss. 22-23). Üretim tarzi köylülerle bunu tüketen sınıfı etkileşime sokmaktan ziyade iki sınıfı ayırmaktadır. Yüzbinlerce insanın kültürlerini, çıkarlarını, hayat tarzlarını öteki insanların sınıflarından ayıran ve ötekilerle karşı karşıya getiren ekonomik şartlardır. Bu şartlar dolaylı olarak bir sınıfın oluşmasını sağlamaktadır (Swingewood, 1998, ss. 109-112). Marksist kuramcılar açısından sınıflar arasındaki ilişkiler temelde sömürüye dayanır. Feodal yani merkezde toprak sisteminin hüküm sürdüğü yapılarda ürünler serflerden derebeylere doğru akmaktadır. Serfler, toprak sahiplerine ait topraklarda çalışan insanları tanımlamak için kullanılmakta bu insanlar ürettikleri ürünlerin bir kısmını derebeylere vererek, belirli zamanlarda toprak sahiplerinin yiyeceklerini üretmek için onların tarlalarında çalışmakla yükümlüdürler. Sanayi toplumlarında da aynı sömürü mevcuttur ancak feodal toprak sisteminde bu belirli ve görünürken sanayi toplumlarında daha örtüktür. Feodal toplumlar sanayi toplumlarından göreceli olarak daha yoksuldurlar. Bundan dolayı sınıflar arasındaki farklar yaşam standartlarına bağlı olarak açıklanabilir. Ancak kapitalist toplumlarda lüksün artmasıyla birlikte sınıflar arasındaki fark toplumsal olarak belirgin bir hâl almıştır. İşçiler kendi elleriyle yaptıkları ürünlere ekonomik açıdan ulaşamamaktadırlar (Giddens, 2005, ss. 284-285).

Marksist teori temelde sınıfların birbirine zıt olduğu anlayışına dayanır. Bu zıtlık aynı zamanda bir tabakalaşma içinde yer alır. Tabakalar arasında bir zıtlık olmasına rağmen birbirleriyle karşılıklı etkileşim içinde yer almaktadır. Nihayetinde farklı sınıflara ait bireylerin çıkarları birbirine zıt olduğu için düşmandırlar. Bu sonuç bir tercih olmayıp toplumsal yapı içindeki sınıf farkından kaynaklanmaktadır. Mesela bir sosyal grubun toplumsal konumu gıda ve barınma elde etmeyi devamlı güçleştiriyor aynı zamanda bu bireyler kendi sosyal yaşamlarını kontrol edemiyorsa açıkça ötekilerin etkisi altına girmiş demektir (Turner ve ark., 2013, s. 150). Ötekiler yani egemen sınıf çeşitli değerlerin kimini atıp, kimini tutarak alt sınıfı yönetmek için çeşitli yanlış bilinçler oluşturur bunlar üzerinden kendilerini savunup meşrulaştırdığı

söylenbilir (Derrida, 2007, s. 94). Alt sınıfta yer alan insanlar faydanın ister farkında olsunlar, ister olmasınlar içinde buldukları yapıyı güçle değiştirmedikleri sürece sömürülmeye devam ederler. Egemen sosyal grupta yer alan bireylerin konumu kendi gıda, giyinme, barınma gibi ihtiyaçlarını karşılayabilir. Egemen sınıf günlük yaşamlarını düzenleyip, sanat ve eğlence için kendine zaman ayırabilir. Onun için egemen sınıfın mevcut düzeni korumak için çıkarları vardır. Marksist teori bu çıkar çatışmalarının uzlaşamayacağını savunur (Turner ve ark., 2013, ss. 150-152). Tabakalaşmış toplumsal yapılarda, sınıflardan birinin kazanması demek ötekinin kaybedeceği imtiyazlar ve çıkarlar anlamına gelmektedir. Bundan dolayı çok sert ve sıkı bir statükonun uygulandığı ifade edilebilir. Bu kapitalist sistemin temel argümanıdır. Kurallar olmazsa sömüren ve sömürülen ilişkisinin devam etmeyeceği söylenbilir (Karaca, 2017, s. 21). Bu kurallar alt sınıf için üst yapı tarafından kurgulanmış yanlış bilinç içeren kurallardır. Üst yapı tarafından oluşturulmuş kuralların her biri özenle seçilmiştir. İşçilerin kurallara uyararak düzeni bozmamalarının kendi yararlarına olduğunu içeren bilgiler taşımaktadır. Bu bilgiler yanlış bilinç veya ideoloji olarak adlandırılır. İşçiler bu yanlış bilinçle buldukları konuma razı edilmeye çalışılır. İşçiler bu durumdan kurtulmak için sınıf bilincine sahip olmaları gerekir. Bu bilinç onları sınıfsal olarak harekete geçirecek ve işçiler devrim yaparak kendilerine biçilen kötü rolün dışına çıkıp kendi haklarını gasp eden sınıfın elinden haklarını zorla alacaklardır. Demek oluyor ki işçilerin değişim yapabilmesi için güç kullanması ve sınıf bilincine sahip olması gerekmektedir (Swingewood, 1998, ss. 109-115). Bu sayede toplumsal yapıda ekonomik olarak oluşturulmuş eşitsizlikler çözülecek sosyal yapıda adalet ve eşitlik üzerine bir yapı tesis edilmiş olacaktır. Ancak bunun bir bedeli vardır bu bedel işçiler tarafından ödenebilir. İşçiler ayaklanarak kendi haklarını elde etmek için mücadele etmelidirler. Bunun sonucunda işçilerin ellerinden alınan hakları yeniden ele geçirmiş ve toplumsal adaletsizlik giderilmiş olacaktır (Giddens, 2005, ss. 284-296). Sinema sanatı da bu gibi adaletsizlikleri ve toplumsal gerçekliği çeşitli imgelerle ekranlara yansıtarak topluma sosyal bir fayda sunmaktadır.

Moran'a (1994) göre sanatsal eserler öylesine gökten iner gibi inmezler; eseri üretenler üzerinde yaşadıkları yerin iklimi, siyasi, ekonomik ve toplumsal yapısı belirleyici bir rol oynar. Özellikle nedensellikler eserler üzerinde oldukça belirleyicidir. Diğer alanlarda olduğu gibi sanat eserlerinde de determinizm etkilidir. Ekonomi toplum üzerinde belirleyici olduğundan sanat tarihçileri Marksist olmadıkları halde Marksist yaklaşımı kullanmışlardır. Marksist teori toplumdaki sınıf çatışmaları ve iktisadi durumları göz önüne alarak toplumsal olayları bu perspektiften açıklar. Özetlemek gerekirse sanat yapıtları ekonomik birer alt yapıya dayanıyorsa bu sebepleri ortaya koymak için sınıf çatışması ile ilgileri açıklanmış ve Marksist teorinin açıklamalarının çok aydınlatıcı olduğu düşünülmüştür. Marksist teorisyenlerin sosyal olayları açıklamak için ortaya koyduğu kavramlar bunun yanında sanat eserlerini değerlendirmede birer ölçüt olmuştur. Marksist teoriye göre kavramlar sınıfsal farklar, toplumsal yapı, çatışan güçler olarak sıralanabilir. Bu kavramlar etrafında oluşturulmuş eserlerin sosyal yapı üzerinde siyasi etkileri de söz konusudur (Moran, 1994, ss. 74-79). Bu açıdan üzerinde çalışılacak The Platform filmine yapısal olarak üst katlar, alt katlar, her katta farklı insanların yaşaması ve gıdanın her katta değişik oranda ulaşması açısından bakıldığında Marksist çatışmacı kuramla okumaya uygun bir film olduğu söylenbilir.

Yöntem

Yorumlayıcı paradigmanın kullanıldığı bu çalışma nitel olarak kurgulanmış Barthes'in göstergebilim yöntemine uygun olarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada analiz edilecek film Netflix'te yayınlanan "IMDb Rating" oranı 7.0 olan The Platform filmidir. Çalışma Marksist çatışmacı yaklaşımla ele alınacaktır. Makalede amaç filmde yer alan yapısal düzeni, özyönetimi, sınıf bilincini, sınıfsal çatışmayı ve kavga-ları Barthes'in dizgisel kodlara dayalı olan göstergebilimsel yöntemiyle analiz etmektir. Analizler yapıldıktan sonra filme dair seçilen göstergeler üzerinden bir düz anlam ve yan anlam değerlendirmesi yapılacaktır. Toplumda bireysel, tekil, kopuk görülen unsurlar bile belirli büyük yapılarla ilişkili bir anlam dünyası oluştururlar. İnsanlarda yaşadıkları dünyayı tanımak ve anlamlandırmak ister. Sonra bu anlamlandırmaları aktarılabilir yapılara dönüştürüp, toplumsal hayatta gündelik öğeler olarak kullanır (Altuner, 2012; Çetinkaya, 2013; Erkan, 2013; İmer, 1990; Örs, 2009). Toplumda bu yapılar dil, resim, görüntü ve çeşitli işaretler şeklinde anlam kazanarak gündelik yaşamı kolaylaştırır. Gündelik yaşam içinde insan toplumlarının kendi aralarında anlaşabilmek için oluşturdukları konuşma dilleri, çeşitli alfabeler, jestler, moda, resim, görüntü, müzik, edebiyat, emoji ve işaretlerin hareket, görüntü ve ses eklenerek anlamlı birer dizgeye dönüşmesi gösterge olarak adlandırılmaktadır. Göstergebilim ise göstergeye ait dizgelerin nasıl anlamlandırıldığını bilimsel yöntemle inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır (Rifat, 2009, ss. 11-12). Gösterge, gösteren ve gösterilen arasındaki kuzmaca fakat kabul görmüş ilişkilerle oluşur (Moran, 1994, s. 172). Kabul görme sayesinde göstergeler toplumsal ve kültürel bir boyut kazanır. Göstergebilimin kurucularından olan Saussure da göstergeleri bu toplumsal boyutlarıyla inceler. Saussure'e göre göstergeler canlılar toplum içinde yaşamları vardır bunlar incelenerek göstergelere ait bilimsel ilkeler oluşturulur. Göstergelere anlamlar toplum tarafından verilir. Göstergebilimde toplum tarafından oluşturulmuş kodu ve göstergeler arasındaki ilişkiyi çözerek bunları anlamlandırarak dil çözümlemesi yapar (Barthes, 1979, s. 7). Göstergebilimde nesnelerin veya göstergelerin gösteriliş sayısı değil, diğer göstergelerin kendi aralarında oluşturdukları ilişkiler ve anlam dünyalarıyla ilgilenir (Yaylagül, 2015, s. 18). Bu minvalde göstergebilimin nihai hedefi sayısal veya görünen yüzey değil alta doğru derin anlamları keşfetmektir (Turan & Karabulut, 2018, s. 149). Bu amaçla göstergebilim ile uğraşan bilim insanları özünde gerçeğin sunum şeklini ve anlamın oluşturulma biçimi üzerinde dururlar. Anlamın nasıl oluşturulduğu ve seyirciye gösteriliş biçimi çok farklı şekillerde yapılabilir. Bu yöntemlerden en çok kullanılanları sinemada kullanılan görseller ve metinlerde oluşturulan anlam dizgeleridir. Bunlar ayrı ayrı kullanılabileceği gibi birlikte de kullanılabilir (Yaylagül, 2015, s. 18). Bu çalışmada Barthes'in göstergebilim yöntemi kullanılacaktır. Barthes, göstergebilimi anlamlama üzerinden değerlendirmiş yan anlam açısından göstergeler arasındaki ilişkilerin mitsel tahlilini yapmıştır (Bircan, 2015, s. 17). Anlamlama; gösterilenle gösterenin iç içe geçtiği bir oluş olarak göstergeyi oluşturur (Barthes, 1979, s. 41). Barthes bu göstergeleri çözümleyerek toplumsal olarak anlamlandırılmış mitleri açığa çıkarmaya çalışmıştır (Barthes, 1979, s. 18). Çünkü mitler toplumun gömülü olan değerlerini içermektedir. Barthes'in de göstergebilimi kullanarak bu gömülü değerleri gün yüzüne çıkarmak istediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Barthes bunu kültüre ait göstergeleri ve dizgeleri kullanarak toplumca oluşturulmuş mitleri çözümleyerek yapar (Barthes, 2014, ss. 179-180). Barthes'e göre kültür; yorumlanması ve çözümlenmesi gereken önemli bir göstergedir. Ancak bu yorumlama yapılırken göstergelerin ve onların oluşturduğu dizgelerin niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir (Bircan, 2015, s. 19). Barthes göstergebilimle kültürün bu anlamlama sürecini gösteren, gösterilen, düz anlam ve yan anlam gibi birbiriyle ilişkili ve uyumlu kavramlar üzerine kurmuştur (Barthes, 1979, s. 91). Buna dair okumaları söylenler üzerinden yapmıştır. Yani Barthes'e

göre toplumsal yapılar kendilerine göre söylenir üretirler bunlar toplumun gerçeklikleridir. Bunları anlamak içinde göstergeleri ve onların bağlı oldukları yapıları çözmek gerekir. Barthes çözüm yolu olarak kendi göstergebilim analiz yöntemini önerir. Göstergebilimsel analiz yöntemi özellikle deneysel bilimsel anlayışa karşı duruş olduğu için görsel ve yapısal analizlerde diğer yöntemlere göre daha fazla tercih edilmektedir (Karaca, 2009, ss. 299-301).

Filmin tanıtımı

Film TIFF'in "People's Choice" ödülü kazanmıştır. Aynı zamanda en iyi orijinal senaryo ve en iyi yönetmen gibi üç "Goya" ödülüne aday gösterilmiştir.

Filmin Adı: The Platform (El Hoyo)

Filmin Yılı: 2019

Filmin Dili: İspanyolca

Filmin Süresi: 1 sa. 34 dk.

Filmin Oyuncuları: Ivan Massague, Zorion Eguileor, Alexandra Masangkay, Antonia San Juan, Emilio Buale

Filmin Yapımı: NETFLIX

Filmin Yönetmeni: Galder Gaztelu

Filmin Türü: Korku, Gerilim

Filmin Konusu

Film betondan inşa edilmiş ortasında bir delik olan dışarıyı görmeyen "Dikey Öz Yönetim Merkezi" olarak isimlendirilen çok katlı bir yapıda geçmektedir. Bu yapının ortasında ki boşluktan yukarıdan aşağıya doğru bir platform inmekte ve bu platform her katta belirli bir süre durmaktadır. İnsanlar kendi rızalarıyla yapının içindeki kuralları kabul ederek ve resmi formları imzalayarak buraya girmektedirler. Aynı zamanda girmeden önce belirlenen süreden önce bu yapının dışına çıkmalarına kesinlikle izin verilmez. Yapıya girmeden önce hangi yemekleri sevdiğini ve diğer bütün özel bilgilerini bu yapının yönetimine bildirmektedir. Kuralları kabul edip, içeri giren insanların yanlarına tek bir şey alma hakları vardır. Filmin kahramanı Goreng sigarayı bırakmak ve Cervantes'in Don Kişot romanını okumak için girer çukura. Kimi gönüllülük esasına göre çukura girmekte kimisi de zorunlu veya bir ceza olarak burada cezasını tamamlamaktadır. İnsanların katlardaki yerleri belirli periyotlarla tesadüfen değişir. İnsanlar yukarıda çıkabilirler aşağıya inebilirler. Aşağı katlara indikçe yaşamları için elde edilen gıdaya ulaşmaları o oranda zorlaşır. Çünkü platform günde yalnızca bir kez yemek dağıtımı için kullanılmaktadır. Katların içinde bir ayna, yatak, klozet, küçük bir lavabo ve ortada büyük bir delik bulunmaktadır. Bu sistemi yönetenler içeri giren insanların sevdikleri yemekler nelerse hepsini yaptırıp delikten aşağı doğru inen platformun üzerine şık bir şekilde yerleştirirler. Platformda bütün kalanlara yetecek kadar gıda bulunmaktadır. Platform yukarıdan aşağıya inerken her katta belirli bir süre kalır ve insanlar istedikleri yiyecekleri yerler fakat onları yanlarına almaları ve saklamaları yasaktır. Eğer yanlarına alıp saklayacak olurlarsa buldukları kat aşırı derecede ısınır veya soğur o katta kalanların sakladıkları şeyi delikten aşağıya atana kadar bu böyle devam eder. Platform aşağıya indikçe yemekler azalmaktadır. En iyi gıdalara ulaşan en üst kattakiler ortada yaşayanlar kendilerinin üstünde yaşayanlardan kalanları yemekte alta kalanlar ise gıda bulamadıkları için açlıktan ölmektedirler. Yukarı katlarda kalanların verilen sürede aşağıda olanları düşünmeden gıdaları tıka basa yemeleri nedeniyle aşağı katlarda kalanlar açlık tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Alt katlarda yaşayan insanlar açlıktan ölmek için ya birlikte kaldıkları arkadaşlarını delikten aşağı atmakta ya da onları yemektir. Her katta iki insan kalmakta kalan insanlar eğer üst kata çıkmışlarsa daha fazla yemek yeme davranışında bulunmaktadırlar. Platformda kalan insanlar yerleri değiştirilmeden önce özel bir gazla uyutulup buldukları kat değiştirilmektedir. Kısaca film inşa edilen bu yapıya ve yapının insanlara sunduğu yaşam biçimine odaklanmaktadır. Bu yaşam biçimi insanların ilişkilerini belirlemektedir. İnsanlar bu yapının içinde buldukları kata göre diğer insanları değerlendirip, onlara buldukları konuma göre muamelede bulunmaktadırlar.

Bulgular

The Platform Filminin Göstergebilimsel Analizi

Filmin başında ilk konuşma kahramanların birinin sesinden "İnsanlar üçe ayrılır yukarıdakiler, aşağıdakiler ve düşenler" diye bir sınıfsal ayırım yapılmaktadır. Bu sınıfsal ayırmadan sonra objektifler izleyiciye film hakkında genel bilgi verecek sahneleri göstermektedir. Film dört tarafı kapalı yalnız düşük ışıkla aydınlatılmış ortasından bir platform geçen bir beton yapı içine geçmektedir. Filmde ortamın nasıl bir psikolojiye neden olduğunu göstermek için kısık ve loş bir ışık kullanılmıştır. The Platform filminin rengi soluktur. Bu durumun göstergebilim bağlamında çeşitli anlamları vardır. Filmin göstergebilimsel analizinde yeri geldikçe renk konusuna değinilecektir. Renklerin göstergebilim dünyasında çok önemli anlamları bünyesinde taşıdığı ve bu anlamları aktardığı söylenebilir (Kırık, 2014, ss. 72-82).

Filmin ilk sahnelerinde iç sistemin nasıl işlediğini göstermek için yapılan yemekler ve onların denetimi ayrıntılı bir biçimde gösterilmektedir. Tablo 1'de izleyiciye hassas ve düzenli bir çalışma ortamı gösterilmektedir. Gösterge insan, mutfak yiyecek iken bunları gösteren aşçı, denetçi ve yemeklerdir. Gösterilen ise eşit dağıtıldığında doğada herkese yetecek kadar kaynağın bulunması ve kapitalizmin ortaya koyduğu rasyonel çalışma ortamı. Hazırlıklar platformda kalan insanlara yeterince gıda verildiğini arka planda iyi bir hazırlığın yapıldığını bunların aynı zamanda yetkin insanlar tarafından denetlendiğini göstermektedir. Doğada insana yetecek kadar ve özenli hazırlanmış yeterince gıda var. Mesela meyvelerin içinden kıl çıkmaz doğa muhteşemdir. Kendi ekosistemi kusursuz işlemektedir. Platformda her şey herkese yetecek kadar vardır. Özel siparişlerde alınmakta ama insanlar aç gözlülüğünden başkasının haklarını yemekte öteki insanları ölüme terk etmektedir. Platformda kimin hangi yemeği sevdiği sorulup işaretleniyor ortam ona uygun hale getiriliyor sorun insanların hırslarındadır.

Resim 1.
Mutfak Denetimi

Tablo 1.
Resim 1'e ait Göstergibilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Aşçı	Kontrol
Mutfak	Denetçi	Sıkı bir denetim süreci
Gıda	Yemek	Ayrıntılı bir inceleme

Tablo 2'de Goreng uyanıyor katta birlikte kaldığı Trimagasi çukur hakkında ona bilgi veriyor " 48. seviye ayın ilk günlerindeyiz bu durumda asıl soru ne yiyeceğiz olmalı?" Goreng sorar "ne yiyeceğiz?" Trimagasi cevap verir "tabii ki yukardan arta kalanları." Gösterge; göz ve ses, gösteren, filmin kahramanı olan Goreng'in gözü kat arkadaşı olan Trimagasi o meraklı gözlerin beklediği cevapları vermeye başlıyor. Gösterilen sosyal öğrenme yoluyla insan bulunduğu sınıfın görev, sorumluluk ve zorluklarını anlatıyor. Fakat bunu yaparken otorite gibi üstten konuşuyor. Mesafe koyup, soğuk bir dille yapıyor. Belirli süre sömürü sisteminin içinde kalmış insanlar sömürüldükleri için bunu öğrenmiş ve sömürmeyi hak olarak görebilmektedirler. Ancak bunu yapabilmeleri için karşılıklarındaki duygusal bir ilişki kurmamaları da gerekmektedir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi Resim 4'te filmin kahramanı Goreng kaldıkları yeri keşfetmeye çalışır. Aşağıda betondan katlardan oluşmuş bir yapı ve insanlar görünmektedir. Aşağıdaki birçok katın olması toplumda yer alan sınıfsal yapıları teşkil etmekte ve insanların zihinlerindeki hiyerarşinin mekânlara da sirayet ettiğini göstermektedir. Alt katlarda koyu gri, üst katlarda parlak bir gri rengi hâkimdir. Gri rengi filmlerde melankoli, depresyon, bencillik, suskunluk, korku ve düşük enerjiyi ifade etmektedir (Kırık, 2014, s. 77). Resim 5'te de bulunan mekân tabakalar şeklinde yer almakta üst katların alt katlardan daha ferah ve aydınlık olduğu görülmektedir. Üst katlarda

Resim 2.
Göz

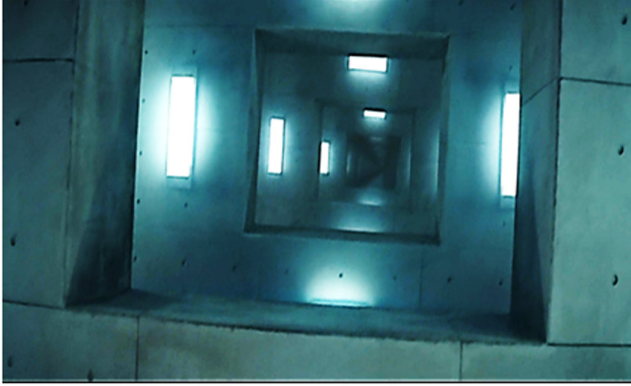
Resim 3.
Otorite

Tablo 2.
Resim 2 ve 3'e ait Göstergibilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Göz	Goreng'in gözü	Mekâni tanıma ve merak.
Ses	Trimagasi konuşuyor	Kurallar.
İnsan	Trimagasi	Otorite, mesafe.

Resim 4.
Alt Yapı

Resim 5.
Üst Yapı

gösterilen ekonomik olarak rahatlığa işaret etmektedir. Bu göstergelerle bulunulan yerin hiyerarşik bir yapılanmayla inşa edildiğini ve hiyerarşinin sınıfları oluşturduğu üst katlarda olanların daha rahat yaşarken alttakilerin üst kattakilere göre daha zor şartlarda olduğu anlatılmaktadır.

Tablo 4'te gösteren Goreng adını söyler ve tanışmak için elini uzatır fakat Trimagasi onun elini sıkmaz. Duygusal bir ilişkiye girmeyi istememektedir. İnsanlar duygusal ilişkiye girdikleri zaman fedakârlık gibi insani duygular da devreye girebilir. Bundan dolayı kapitalist ilişki biçimleri sürekli rasyonel ve belirli kurallara bağlanarak mekanik hale getirilir. Bu durumda iki kural rasyonalite ve sosyal mesafe olarak tanımlanabilir. İşçilerin arasında ya da alt sınıfta çatışma ve çıkar anlaşmazlıkları çıkarmak sistemi kuranlar tarafından bilinçli bir şekilde oluşturulmaktadır. Çünkü çatışmalar sisteme karşı bir araya gelip direnmelerini önler. Alt sınıfın kendi arasındaki çatışmayı göstermektedir. Çatışmalar sınıf bilincini engelleyen önemli öğelerdir.

Tablo 5 Goreng etrafı keşfetmeye çalışır. Merakla aşağı yukarı ve etrafa bakar. Gösterge; insan, nesne ve ses. Gösteren; Goreng çukurun nasıl işlediğini sorar. Trimagasi cevap verir "Yemek bazıları için çok kolay bazılarına da çok zor gelir. Neyse ki 48 numara iyi bir seviyede bulunuyor" diye ekler. Goreng aşağıdakilere seslenir. Trimagasi onu bu konuda uyarır Goreng sebebinin sorunca aldığı cevap onların aşağıda olmasıdır. Goreng yukarıdakilere seslenmek için kafasını kaldırır tekrar uyarılır. Yukarıdakilerin ona cevap vermeyeceğini söyler Trimagasi. Gösterilen: sınıf bilinci, kapitalist sınıfsal sistemin kuralları sosyal öğrenme yoluyla nesilden nesle aktarılarak bu kurallar değişmez yasalar gibi algılanmaktadır. Sınıfsal yapının oluşmasını sağlayan çoğu zaman alt sınıfın kuralları sahiplenerek kendilerinden sonra gelenlere aynı kuralları öğretmesidir. Sınıfsal yapının katı bazı kuralları vardır. Bunlardan biri de kişinin içinde bulunduğu sınıfın kurallarına uygun davranmasıdır. Üst sınıf alt sınıfla diyalog kurmaz, bu sınıfsal bir kural olarak öğretilmektedir.

Tablo 6'da gösterge; insan, nesne ve gıdadır. Gösteren hemen hemen her çeşit gıdanın bulunmasıdır. Gösterilen; doğada insanlara yetecek kadar kaynak mevcuttur. Sorun gıdanın bulunup bulunmaması değildir. Sorun adaletli dağıtım sistemin toplumda yer almamasıdır.

Tablo 7'de Trimagasi yemek yiyor. Sofrada yiyecekler dağınık bir halde. Trimagasi yemek yerken bunu çok ilkel bir biçimde yapmaktadır. Goreng olanların normal olmadığını düşünüp birlikte yemeğe oturmaz. Goreng yalnızca bir elmayı alıp cebine koyar onu daha sonra yiyeceğini söyler ancak oda aşırı derecede ısınmıştır. Elindeki elmayı atmak zorunda kalır. Gösterilen; üst sınıflar alt sınıfları düşünmeden tüketirler. Bunu son derece vahşi yapabilirler. Marx buna vahşi kapitalizm demektedir. Ayrıca yemek zaten yenmiş durumda sofradan çok artık gibi. Üst sınıfın sömürü üzerine oluşturulmuş kuralları insanın doğasına aykırıdır. Kapitalizmin ve sınıfların kendi kuralları vardır. Sistem kuralları çiğneyeni bir şekilde cezalandırmaktadır. Aşağı sınıfların mal ve servet edinmesine izin verilemez. Aç kalma korkusu

Tablo 3.
Resim 4 ve 5'e ait Göstergibilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Yapı, İnsan, Gri	Goreng aşağı bakıyor.	Hiyerarşi.
Yapı, Işık	Goreng yukarı bakıyor.	Hiyerarşi.

Resim 6.
Sosyal mesafe

Tablo 4.
Resim 6'ya ait Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Goreng adını söyler ve tanışmak için elini uzatır fakat Trimagasi onun elini sıkmaz.	Sosyal mesafe.
Ses		

yemeğe saldırma durumunu ortaya çıkarıyor. Bu üst sınıfa ait bir eylem en çoğunu yemek için tıkmak, sınıfının gereğini yapmak olarak kurallaştırılmış filmde. Toplumsal adalet düşüncesi ortadan kalkmış. Gıdalla dolu ama üst sınıfın hırpaladığı alt sınıfa karşı saygısızlığı gösteren dağılmış bir yemek masası.

Tablo 8'de gösterge; insan, gıda, nesne ve sestir. Gösteren ise Goreng'in artık Trimagasi gibi yemek yemesidir. Gösterilen sosyal öğrenmedir. İnsanın yaşadığı sosyal sınıfın kurallarına uyum sağlamaktadır. Goreng'de Trimagasi gibi yemek yemeye başlamıştır. Çünkü sınıflar insanlar üzerinde belirleyicidir. Filmde de Goreng sınıfının gereğini yapar. Üst sınıflar alt sınıflara hiç bir şey bırakmak istemezler. Onun için Trimagasi ve Goreng onların üstünde kalanların kendilerine yaptığı gibi tıka basa yerler ve sofrayı dağıtırlar. Alt kata inen sofrayı "artık" gibi görünür. Platformda üst katlarda bu tıka basa yeme alt katlara gıdanın ulaşmasına engel olmakta ve alt katta yaşayanları birbirlerini öldürmeye mecbur bırakmaktadır. Dikkat edilirse Platform'da adaletsiz sistem sınıflar üzerine kuruludur. İnsanlar bütün eylemlerini gerekçelendirirler. Böylece iç sistemleri tarafından yaptıkları hatalar vicdanlarını rahatsız etmez veya daha az rahatsız ettiği söylenebilir.

Resim 7.
Sosyal Öğrenme

Tablo 5.
Resim 7'ye ait Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Goreng çukurun "Nasıl ?" işlediğini sorar.	Sosyal öğrenme.
Nesne		Sınıf bilinci.
Ses		

Resim 8.
Platform

Tablo 6.
Resim 8'e ait Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Her çeşit yemek platformda mevcut.	İnsanlara yetecek kadar kaynak mevcuttur.
Nesne	Trimagasi	
Gıda		

Tablo 9'da filmin kahramanlarının kaldıkları kat değişmiş alt kat olan 171'e gönderilmişlerdir. Trimagasi aç kaldığında yemek için Goreng'i bağlamıştır. Gösterge; insan, bıçak, kitap ve sayıdır. Gösterilen; güç, vahşet, korku, endişe. İnsanların sınıfları değiştiğinde şartları da değişir. Şartlar değiştiğinde güçlü olan güçsüz olanı sömürür. Kapitalist sistem güç üzerine kuruludur. Üretim araçlarını elinde bulunduran en iyi şartlarda yaşar. Trimagasi'nin elindeki bıçak kendisi için bir üretim aracıdır. Doğa şartları geçerlidir. Güçlü olan hayatta kalacaktır. Alet üstünlüğü de Trimagasi'dedir. Sistemi kuranlar alt sınıfı öyle tasarlamışlardır ki insanlar düşer düşmez yaşamak için sistemden değil birbirlerinden bir şey istemeye başlarlar bulamazlarsa birbirlerini yerler. Hobbes'un dediği gibi "insan, insanın kurdudur" (Akmeşe, 2021). Üst sınıflarda gösterişçi tüketim ve neredeyse tüm eylemlere karşı çeşitli görgü kuralları oluşturulmuşken. Alt sınıflarda bazen tek kural hayatta kalmak olabilir. Filmde de alt katlarda kalanların tek amacı hayatta kalmak. Onun için alt katta kalanların daha acımasız olduğu görülmektedir. Üst sınıftan alt sınıfa bir şey kalmaz dağıtım adaletsizdir. Bu adaletsiz bölüşüm alt katlarda çeşitli kıyımlara neden olur. Filmde bazı insanlar alt katlarda yaşamayı denemeden hayatına son verirler. Çünkü alt katlarda yaşamak zordur. Ciddi mücadele ister. Alt sınıftaki insanlar yaşam mücadelesi verirken ölebilirler. Fakat bunu filmde ancak kendi sınıfları ve daha alt sınıflar yakından görebilir diğerleri yalnız ölenlerin çığlığını duyar. Alt sınıflarda güç bilgiyle değil silahlardır. Bıçak gücü, kitap bilgiyi göstermektedir. Bağlı olmak güçsüzlüğü göstermektedir. Avantajlı olan yani gücü elinde bulunduran kuralları koyar. İnsanların yaşaması nefes alması bile avantajlı kesim tarafından ihsan gibi sunulur. Sınıflar arasındaki adaletsiz bölüşümden dolayı tüm ölümler, zulümler ve haksızlıklardan ona göz yuman ve sistemin sömürü üzerine devam etmesini sağlayan herkes sorumludur.

Resim 9.
Sömürü

Tablo 7.
Resim 9'a ait Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Trimagasi yemek yerken bunu çok ilkel bir biçimde yapmaktadır.	Sömürü insan doğasına aykırıdır.
Ses		
Nesne	Goreng olanların normal olmadığını düşünüp birlikte yemeğe oturmaz.	
Gıda		

Resim 10.

Uyum

Tablo 8.

Resim 10'a ait Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Masanın bir ucunda Goreng'de artık öteki ucundaki Trimagasi gibi yemek yiyor.	İnsan girdiği sosyal çevreye ayak uydurur.
Gıda		
Nesne		
Ses		

Tablo 10 Goreng Trimagasi'den kurtulmuş katı yeniden değişmiş üst sınıfa çıkmıştır. Bu adaletsiz bölüşümün ölümlere sebep olduğunu düşündüğü için sınıf bilinci ve devrimle sistemi değiştirmeye çalışır. Gösterge; insan, platform, demir. Gösteren; Goreng ve arkadaşı devrim için platformdan aşağı doğru inmeye başlarlar. Gösterilen özyönetim işçiler içinde yer aldıkları yönetimlerin kararlarında doğrudan etkilidirler. Böylece içinde buldukları yapıyı değiştirmek için harekete geçebilirler. Sınıfsal sistemi değiştirecek şey ancak sınıf bilinciyle birlikte devrimdir. Platformda alt ve üst sınıftakiler arasında eşit bölüşümün olmasını isteyen üst sınıfta yaşayan insanlar da vardır. Eşit bölüşüm yalnız alt sınıf için değil herkes için gereklidir. Çünkü insanlar sınıflarının ne zaman değişeceğini bilemezler. Adalet herkese lazımdır. Herkes kendi payına düşeni alsa toplumsal huzur yakalanır.

Filmin geneli Barthes'in dizge ve kodları açısından değerlendirildiğinde düz anlamın insanların en temel ihtiyaçlarının karşılanmamasından dolayı kavga ettikleri anlamı çıkmaktadır. Ancak yan anlamlara bakıldığında zaman toplumda eşit bölüşüm olmaz ve buna dair insani kurallar konulmazsa insanlar gündelik hayattaki eylemlerini en ilkel biçimiyle gerçekleştirebilirler. Yapılarda yer alanlar özyönetime müdahale ederek alınacak kararları değiştirebilirler. Onun için Marx'a göre sınıfsız toplum yapısı oluşana kadar işçiler özyönetime müdahil olmalıdır. Bunun yanında devlet gibi kural koyucu ve zorlayıcı bir mekanizmanın olması gereklidir (Ritzer & Stepnisky, 2013). Toplumu değiştirmek ve dönüştürmek için devrime onun için de güce ihtiyaç vardır. Herkesi toplumsal olarak adil bölüşüm için ikna etmek mümkün olmayacaktır. Devrimler kanlı da olabilirler. Sınıflar arasındaki adaletsizlik bölüşümle ilgilidir. Bu bölüşümün alt ve üst sınıflar arasında adil bir şekilde yapılması için güce ihtiyaç vardır. Bunun için şiddet uygulamayı da göze almak gerekebilir. İnsanlar sınıf bilinci için ikna olmazlarsa devrim kanlıdır. İlk başlarda insanlar ölebilir ancak sonunda olacaklar toplumun

Resim 11.

Korku

Tablo 9.

Resim 11'e ait Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Bağlanan Goreng ve Trimagasi başucunda.	Güç, vahşet, korku, endişe.
Bıçak		
Kitap		
Sayı		

Resim 12.
Sınıf Çatışması

Tablo 10.
Resim 12'ye ait Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
İnsan	Goreng ve arkadaşı devrim içinw platformdan aşağı doğru inmeye başlar.	Özyönetim
Platform		Sınıfsal sistemi değiştirecek şey devrimdir.
Demir		

tüm kesimler için eşitlikçi bir düzeni hakim kılacaktır. Filmdeki temel yan anlam yani görünen yapının altında görünmeyen temel mesajın bu olduğu söylenebilir.

Sonuç

Sonuç değerlendirmesi yapılırken daha önce yapılan yukarıda verilen çalışmalar değerlendirmiş bu bağlamda genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır. Filmde insanlar platforma kendi istekleriyle girmektedir. Kendileri hakkındaki bilgiler ayrıntılı olarak formlara işlenmektedir. Platformda üç yüz otuz üç seviye yer almaktadır ancak her seviyeye kadar yiyecek inmemektedir. Çünkü insanlar ihtiyaçlardan fazlasını tüketmektedirler. Eğer insanlar ihtiyaçları olanı tüketselerdi gıdalar herkese yeterdi. Açgözlülük ve hırs insanları birbirlerinden ayırmakta yalnızca kendilerini düşünmeye itmektedir. Bu platform çalışanlar tarafından “dikey kendini dönüştürme merkezi” olarak adlandırılmaktadır. İnsanlar hırslarından vazgeçip kedilerini üst insan olarak dönüştürmeye başladığı anda içeride de bir şeyler değişecektir. Ancak insanın kendi hırslarına ve açgözlülüğüne karşı gelmesi hem platformda hem de onun dışında zordur. Fakat insanda vicdan denen bir mekanizma yer almaktadır. İnsanlar toplumsal sınıflarda bazen üst sınıfta yer alırken bazen alt sınıfa düşebilmektedirler. Çünkü toplumsal bir mobilite söz konusudur. İnsanların sınıfları değişebilir. Onun için şartların her sınıfta insani olması gerekir. Şartların iyileşmesi için de yapının içinde yer alanların özyönetime katılıp şartları iyileştirmek için mücadele etmeleri gerekmektedir. Bu bireysel değil toplumsal fayda için gereklidir. Bu da kendinden doğacak dayanışmayla mümkündür. Herkes kendine göre kalori alıp aşağı kattakiler içinde porsiyon hazırlarsa sınıf çatışması yerini toplumsal dayanışmaya bırakır. Filmin yazarı bunun farkındadır. Bu gerçeği bir kahramana söyler. Toplumsal değişimler kendinden olmaz mutlaka emek ve fedakârlık gereklidir. Marx' a göre bu devrimle gerçekleşir. Platform filminin kahramanı Goreng de öyle yapar. Bunun için aynı sınıftan olduğu arkadaşlarıyla sınıf bilinci oluşturmaya çalışır. Eline geçen silahları toplayıp platforma tırmanıp adil bir dağıtım için işe koyulur. Sınıf bilinci oluşturmak için alttan başlamak gerekir çünkü üst sınıflar ellerindeki imkânlardan vazgeçmek istemeyeceklerdir. Onun için sınıf bilincinin kaynağı ve devrim yapacak kesim alt sınıflardır. Bu sayede oluşmuş sınıfsal yapıya ait mekanik sistemi kırmak amaçlanmaktadır. Onun için kahraman platformda bulunduğu altıncı kattan yukarı değil aşağıya inerek bu bilinci yaymaya çalışır. Sistem onu kullananlar sayesinde rasyonel bir şekilde oluşturulmuştur. Ancak bunun için insanların içinde buldukları sınıfın avantajından vazgeçmeleri gerekmektedir. Sınıfların üzerine kurulu ideolojik rasyonel sistemin çözülmesi sınıf bilincinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sonuç olarak filmde kahramanlar sınıf bilinci ve devrimle sınıf içi desteği sağlamış böylece toplumsal adaleti oluşturarak sınıfsal ayrımı ortadan kaldırmışlardır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declares that they have no competing interest.

Funding: The author declares that this study had received no financial support.

Kaynaklar

- Akmeşe, E. (2021). Thomas Hobbes'un insan felsefesi bağlamında The Platform (2019) filmi üzerine bir analiz. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 27(46), 221–230. [CrossRef]
- Aktulum, K. (2004). Göstergebilim. *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 1–12.
- Altay, S., & Uğur, U. (2018). Sinemanın propaganda aracı olarak kullanılması, s. ben Küba filmi. *İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 4(8), 13–32.
- Altun, S. U. (2010). Hitler Almanya'sında sanat ve propaganda. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(5), 23–39. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sanatvetasarim/issue/20662/220418>
- Altuner, İ. (2012). Dil, anlamlandırma ve yorumlama üzerine bir deneme. *Beytulhikme an International Journal of Philosophy*, 2(1), 75–86.
- Arslantepe, M. (2008). Popüler sinema filmlerinde hikâye anlatımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 237–256.
- Aydın, D. (2016). Göstergebilim ve sinemada propaganda kodları. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 43. <https://dergipark.org.tr/en/pub/abmyoder/issue/46655/584927>
- Bağder, D. (1999). Sinema göstergebilimi. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 10, 143–152.
- Barthes, R. (1979). *Göstergebilim ilkeleri*. Kültür Bakanlığı Yayınları
- Barthes, R. (2014). *Çağdaş söylenler*. Metis Yayınları.
- Basmacı, P. (2022). Tüketim kültürünün bireyciliğine bir meydan okuma: "the platform" filmi. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergisi)*, 7(1), 111–128.
- Bircan, U. (2015). Roland Barthes ve göstergebilim. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 13(26), 17–41.
- Büker, S. (1981). Metz'in sinema diline yaklaşımı. *Kurgu*, 4(1), 141–161.
- Buyan, B. (2007). Küreselleşme ve sinema. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 214–226. <https://dergipark.org.tr/en/pub/bujss/issue/3858/5157>
- Çağlar, B. (2012). Bir iletişim biçimi olarak göstergebilim. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 22–34.
- Çavuş, O., & Bozal, N. (2021). *The platform filminin insan, gıda paylaşımı ve kapitalizm bağlamında incelenmesi* (Cilt. 16, pp. 304–312). Co-Editors University of South Florida M3 Center Publishing.
- Çetinkaya, G. (2013). Dede Korkut hikâyelerinde sembol olarak meydan. *Millî Folklor*, 25(98), 73–86.
- Çiçek, M. (2016). Göstergebilim ve sinema ya da sinema göstergebilimi. *Kesit Akademi Dergisi*, 3, 25–41.
- Cuff, C. E., Sharrock, W. W., & Francis, W. D. (2015). *Sosyolojide perspektifler*. Say Yayınları.
- Erkal, E. M. (2012). *Sosyoloji toplumbilimi*. Der Yayınları.
- Erkan, E. (2013). Postmodern dönemde ontolojik anlam aracı olarak dinî kimlik. *Journal of Turkish Studies*, 8(8), 1825–1837. [CrossRef]
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. Ayraç Yayınları.
- Girgin, Ü. H. (2017). Sen Aydınlatırsın Geceyi filminin göstergebilimsel çözümlemesi. *Journal of Communication Theory and Research/İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 5(45), 315–344.
- Güneş, A. (2013). Göstergebilim tarihi. *Humanities Sciences*, 8(4), 332–348. <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsahuman/issue/19921/213207>
- IMDb (2022). *Platform*. Erişim Tarihi, s. 03.11.2022. [CrossRef]
- İmer, K. (1990). *Dil ve toplum*. Gündoğan Yayınları.
- Karaca, M. (2018). Propaganda aracı olarak sinema: Büyük Diktatör filminin alımlama analizi. *International Journal of Entrepreneurship and Management Inquiries*, 2(2), 35–54. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijemi/issue/38649/449490>
- Karaca, N. (2009). Türban: Bir söylenbilimsel "anlamlama" ve göstergebilimsel "çözümleme" denemesi. *Folklor/Edebiyat*, 15(57), 293–314.
- Karaca, N. (2017). Sadri Ertem'in "Bacayı İndir Bacayı Kaldır" adlı hikâyesine göstergesel bir çözümleme. *Folklor/Edebiyat*, 91, 13–28. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fe/issue/33301/464389>
- Kırık, A. M. (2014). Sinemada renk ögesinin kullanımı: Renk ve anlatım ilişkisi. 21. 21. *Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 71–83. <https://dergipark.org.tr/en/pub/egitimvetoplum/issue/5127/69829>
- Kolker, R. P. (2010). *Değişen bakış: Çağdaş uluslararası sinema*. De ki.
- Köse, H., & Bingöl, T. (2021). Neoliberal düzende panoptik denetim tahayyülü: The Platform filmi ve düşündürdükleri. *Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi*, 35, 5–31. [CrossRef]
- Macit, K. (2007). *Sinemada kurgu ve görüntü estetiği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mehdi, M., Anwar, A., & Ahmad, M. (2022). Capitalism, cannibalism and humanism: A multimodal analysis of the movie "the platform". *Pakistan Journal of Social Research*, 4(2), 883–892. [CrossRef]
- Miliband, R. (2013). Sınıfsal analiz. İçinde A. Giddens, J. Turner (Edt.), *Günümüzde Sosyal Teori* (s.365–388). Say Yayınları.
- Moran, B. (1994). *Edebiyat kuramları ve eleştirisi*. Cem Yayınları.
- Nizam, F. (2017). Mekanik işlevinin ötesinde estetik bağlamında "sinemada kurgu". *Journal of Awareness*, 2, 301–306.
- Örs, H. B. (2009). Postmodern dünyada ideolojinin dönüşümü. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 40, 1–12.
- Öztürk, S., & Daşkesen, V. S. (2021). Sınıf eşitsizliği açısından bir öz eleştirisi örneği: Platform filmi incelemesi. *Türkiye Film Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1–13. <https://dergipark.org.tr/en/pub/film/issue/71278/1144789>
- Rifat, M. (2009). *Göstergebilimin ABC'si*. Say Yayınları.
- Ritzer, G., & Spetnisky, J. (2013). *Çağdaş sosyoloji kuramları ve klasik kökleri*. De ki Basım yayımı.
- Şahin, A. (2021). Kültür endüstrisi bağlamında sinema ve Amerikan sineması. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 349–364.
- Sarıtaş, İ. (2018). Nazi döneminde sinemanın propaganda aracı olarak işlevi. *Journal of Communication Theory and Research/İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 47, 329–350.
- Sivas, A. (2012). Göstergebilim ve sinema ilişkisi üzerine bir deneme. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 527–538.
- Sözen, M. (2013). Estetik bir öge olarak sinemada ses tasarımı ve örnek bir film çözümlemesi. *Journal of Turkish Studies*, 8(8), 2097–2109. [CrossRef]
- Sucu, İ. (2012). Sanat akımlarının etkisinde sinemada klasik ve alternatif eğilimler. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 17, 111–125.
- Swingewood, A. (1998). *Sosyolojik düşüncenin kısa tarihi*. Bilim ve Sanat Yayınları.
- Tekerek, M. (2020). Bir propaganda aracı olarak Türkiye'de sinema: Atatürk dönemi. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları – Recent Period Turkish Studies*, 37(37), 181–204. [CrossRef]
- Turan, L., & Karabulut, A. (2018). Karadenizdeki Yunus adlı öykünün göstergebilimsel çözümlemesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 147–172.

- Turner, J. H., Beeghley, L., & Powers, H. C. (2013). *Sosyolojik Teorinin Oluşumu*. Sentez Yayıncılık.
- Wallace, A. R., & Wolf, A. (2013). *Çağdaş sosyoloji kuramları klasik geleneğin genişletilmesi*. Doğubatu Yayınları.
- Wollen, P. (2004). *Sinemada göstergeler ve anlam*. Metis Yayınları.
- Yaylagül, Ö. (2015). *Gösterebilim ve dilbilim*. Hece Yayınları ve Dergileri.
- Yıldırım, S. (2020). Yapay zekânın tüketim kültürü bağlamında değerlendirilmesi: Black Mirror örneği. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(9), 31–43.